

Várady Judit

Médiajog és etika

A követelménymodul megnevezése:

A médiaszerkesztőségekben újságírói tevékenységek ellátása

A követelménymodul száma: 1555-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-007-50

MÉDIAJOG ÉS ETIKA

Bevezetés

„A sajtó kiváló szolga, de szörnyű úr!”¹

Születésünktől halálunkig a jogok és kötelezettségek alanyai vagyunk. Névtelen kezek írnak különböző rubrikákba személyes adatainkat, különböző címeken nyilvántartanak. Születésünk anyakönyvi bejegyzése, kötelező oltásaink, iskolai előmenetelünk, betegségeink, halálunk bejegyzés és még ezernyi adat mind a személyes adataink. De vajon ezen adatok alapján összeállíthatna valaki is rólunk egy személyiségképet? Aligha. Ennek elsősorban az az oka, hogy emberi életünk nyilvántartása, személyes adataink regisztrálása alkotmányos védelmet élvez és szigorú szabályokhoz van kötve.

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Ön egy regionális médiaszerkesztőségben ismert újságíró. Egyik feladata a közelgő polgármesteri választások előtt, hogy bemutassa azokat a személyeket, akik erre a címre pályáznak. Csak azt írhatja le, amihez az érintett is hozzájárul. Meddig mehet el, milyen személyes adatokat közölhet? Ismernie kell a hatályos 1986. évi II. törvényt a sajtóról, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. adatvédelmi törvényt, vigyáznia kell mit ír le az illető személy magatartási jegyeiről, és figyelembe kell vennie azt is, hogy bár joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, de nem mindegy, hogy azzal hogyan befolyásolja a közvéleményt. A feladat Ön előtt áll.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Magyarországon 150–200 ezer példányban vásárolják meg a napilapokat. Az európaiak egyharmada használja rendszeresen az internetet. Ezen adatok fényében nem tűnik túlzónak a közhelyszerű megállapítás, hogy a sajtó egész életünket átszövi. Számos egyéb következményen túl mindez azzal is jár, hogy szerepe kimagasló a tájékoztatás, az információszerzés, a kultúra formálásának folyamatában, valamint a sajtó legalábbis elviekben a közösségi viták lefolytatásának egyetlen lehetséges terepe. A sajtószabadság megnyilvánulási formái azonban – az újság és a rádió, televízió – jelentősen eltérnek a szólásszabadság klasszikus formáitól.

---

¹ Kókay György- Buzinszky Géza – Murányi Gábor: : A magyar sajtó története

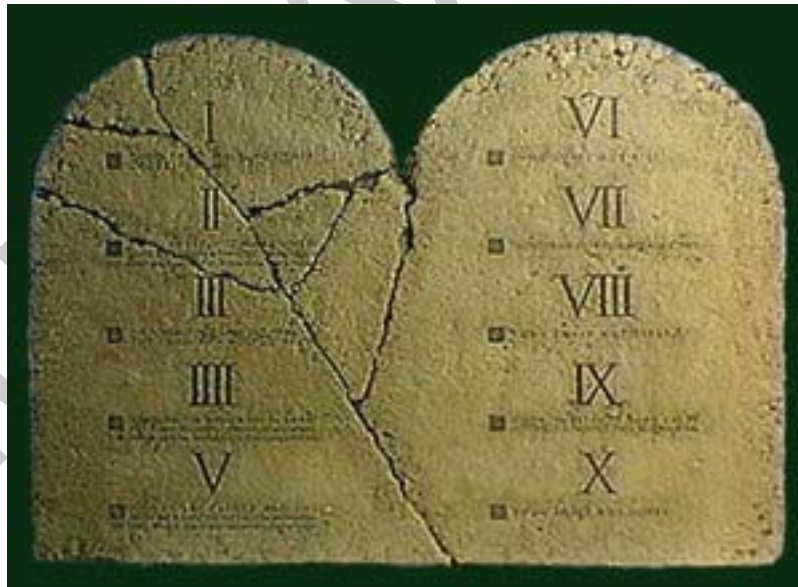
"A Magyar Köztársaságban minden embernek vele született joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani".

"A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje és terjessze.²

Ezzel el is jutottunk a kommunikációs alapjogokhoz, melyek azonban nem végtelenek, a véleménynyilvánításnak is vannak határai, külső korlátai.

Egyebek közt nem részesülhet alkotmányos védelemben a véleménynyilvánítás és a sajtószabadság álcája alatt a gyűlöletkeltés, a gyűlöletre való uszítás, a köznyugalom veszélyeztetése. Az emberi méltóság védelme érdekében büntethető az erkölcsileg felháborító viselkedés, a rágalmazás, a becsületsértés.

A legrégebbi ismert törvénykönyv a Hammurápi-sztélé, akkád irodalmi mű, Hammurápi babiloni király törvényeinek gyűjteménye. Hammurápi Kr. e. 1792 – 1750 vagy Kr. e. 1728 – 1686 között uralkodott, a törvényoszlop is ekkor keletkezett. Az oszlop anyaga diorit (mélységi magmás kőzet). Egy francia expedíció találta meg 1910-ben Szúzában. A mőzesi kőtábla, a **tízparancsolat** az emberek életére, szabadságára és méltóságára vonatkozó alapelvek gyűjteménye.

1.ábra. Mózes kőtáblája a tízparancsolat

² A Magyar Köztársaság Alkotmánya Sajtójog és sajtószabadság az Alkotmányban 61.§.

1. A hazai sajtó jog története

A sajtó és média jog XX. századi története mindmáig feldolgozatlan. A sajtó a közösség életének alakítója és megjelenítője. Napjainkra sajátos „hatalommá” nőtt, része a magyar történelemnek.

A magyar sajtó jog korszakai

- 1848. évi XVIII. törvénycikk
- 1852. évi II. sajtótörvény
- 1867. után
- 1818–19
- 1956 után
- 1988 után

1848 A magyar sajtó jog kezdete. A 12 pont, a Nemzeti dal az első két sajtó termék, amely cenzúra nélkül jelenik meg. A forradalmárok egyik alapkövetelése a cenzúra eltörlése, melyben a „nem beszélhetnek rólunk nélkülünk” elve jelenik meg.

Az 1848. évi XIII. törvény az első sajtóval kapcsolatos magyar törvény – mely örökre deklarálja a sajtó szabadságot – Szemere Bertalan előterjesztése, belga minta alapján. A törvény szerint újság csak magas összegű kaucióval indítható. Ennek célja a perek alapján fizetendő térítések fedezése. Értéke kisebb-nagyobb lapok esetén 5–10 000 Ft. A kaució tehát biztosítékul szolgál a sajtóvétségekre, hiszen a törvény szerint tilos:

☞ a felféltésértés arálás on ólet kógnóvolása
 A lapok értejtésege nagy számban rni-olvasni tudó magyarságra utal. Amíg a sajtó alapjául szolgáló könyvnyomtatást Guttenberg 1450 körül találja fel, Magyarországon 1470-ben megnyílik a Budai Hess Nyomda. (Mindez azt bizonyítja, hogy Magyarországnak nem kell Európába mennie, már ott volt.)

A hatalom a könyvnyomtatásban hamar megtalálja ellenfelét, vele az információ gyorsabban, precízebben jut el. A sajtó elleni hatalom fellépésének eszköze a cenzúra, így a sajtó jog a hatalom erejénél fogva válik joggá.

Kossuth: Pesti Hírlap (1841) új fejezetet nyit, tudatos közvéleményformálás (reformálódás), véleményét Széchenyihez képest szabadnak tartja. Foglalkozik a nemzetiségi kérdéssel, a föld és az örök váltság kérdésével is. Ismét megjelenik az örök ellentét: újságírás contra hatalom (Kiveszik Kossuth kezéből a Pesti Hírlap –ot, elveszik tőle az újságot.) Metternich arra „kéri”, legyen inkább független író, mire Kossuth így válaszol: „éhezni tudok, de eladó nem vagyok”! Megalakítja a Védegyletet.

Széchenyi: Kelet Népe (más felfogás). Kossuth és Széchenyi vitája a magyar sajtó jog és a nemzet öröksége, a jelenlétük ma is meghatározó az újságírásban.

Az 1848. márc. 15-én kinyomtatott 12 pont 1. pontja azt mondja: „Követeljük a sajtószabadságot!” A „Március 15.” a nemzet lapja lesz. 1848-ban 86 lap indul Magyarországon, s ezzel egy időben megjelenik a cenzúrajog fogalma: "Izgatás a sajtó által".

1852. II. hó sajtótörvény, a sajtó állatározás (kaució)

- 1848-as szabályozásnál enyhébb
- bevezeti a köteles példány fogalmát
- ekkor alakul meg a jó és az olcsó könyvek kiadója, a mai Szent István Társulat elődje

1867 A Bach korszak idején – a szabadságharc után eltörölt – 1848. évi XIII. törvény ismét életbe lép, s hatályban marad 1914-ig. Mikszáth szerint: a sajtónak lehetősége és joga van arra, hogy a nap fotográfiája, tükre legyen. De valóban tükör a sajtó, (vagy csak torz tükör lehet hatalmánál fogva?)

A Kiegyezés után a sajtó megerősödik: hatalmas (jőnevű) cégek ölnek pénzt bele (kiadóba, nyomdába). Ekkor jön létre az Atheneum és a Pallas Kiadó. Megjelenik a főállású újságíró (jogállása azonban tisztázatlan.)

Az olvasottság mértéke a kiegyezés idején 1848-ban a helytartó Tanács felant egy 25 tagú bizottságot a sajtószabadság felügyeletére, mely olyan tagokból áll, akiknek személye garanciát jelent (pl. Deák, Trefort, Eötvös, Bajza,...)

A Vasárnapi Újság-ba a kor jeles személyiségei írnak cikkeket (Jókai, Mikszáth, Móricz), s az újság 1852–1921 között töretlenül működött.

1919. III. 21. Károlyi Mihály köztársasági elnök lemond „a halálos határvonalak” (Trianon) elfogadása miatt

1919.III.21. A Vörös Ifjúság betör az Operaházba, s ezzel kezdetét veszi a 133 napos terror. (590 embert végeztetnek ki a legelképzhetetlenebb módokon, s további 300 lesz öngyilkos a bizonytalanság miatt)

Kun Béla diktatúrájának első intézkedése a statárium bevezetése, mely „szabad kezett” jelent elsősorban a sajtóban üldözendő minden nemzeti jelkép. „A sajtó semmirekellők hada.”

Előszörként közbeveszik az Országos Újságnapír Központot.
Kétségbeesésükben a statárium hatályát, a korlátok nélküli hatalmat eredményez.

2. a forradalom önszabályozó rendszer, mely törvényességre törekszik.

1956.X.23. „Miénk az utca, vesszen a cenzúra!” Népharag. A sajtó megijed a forradalmi eseményektől, hiszen eladdig a politika kiszolgálója volt.

1956.XI.24. Kiadások megjelölése: „Szerkeszti a szerkesztőbizottság”

A forradalom után megtorlás a sajtóban az újságírók között, ezután 30 évig ugyanazok kezében marad.

1958. Konzolidáció (1957-es megtorlások után erős és zárt hatalom alakul ki.

A sajtó tud a megtorlásokról de elfordítja a fejét. Marad a tájékoztatási kötelezettség...

Az MSZMP PB „foglalkozik” a sajtó dolgaival (az első TV közvetítés 1957-ben a VII. VIT delegáció programjáról szól).

„Meggzúntetendő a szerkesztőségek munkájába való napi operatív beavatkozás”. (Ezek szerint előtte volt?!)

Nincs semleges sajtó, a tájékoztatás pártos, egyelőre még nem értékeli a TV-t, az írott sajtóé a főszerep.

A sajtó függésére jellemző, hogy minden hétfőn, 12:30-kor a főszerkesztőnek meg kellett jelennie a párt székházában.

„1982. tájékoztatás pártirányításáról”: harmonikus tájékoztatásról csak harmonikus politikai viszonyok között lehet szólni. A sajtó egységes politikai irányítása a párttagok cselekedetein keresztül jelenik meg.

Az MSZMP döntéseiről tájékoztat a politikai meggyőzés és beavatkozás a tájékoztatás eszközeivel.

1949/XX. törvény Az Alkotmány (szovjet mintájú) elméletig védi a sajtószabadságot (a 60. § 1,2), s ez a sajtóhelyreigazítási eljárás alapja is.

A gyakorlatban „meg szabad írni, amit megengednek”, hiszen alternatív diskurzus folyik nyíltan pártlapok jelennek meg.

1986. évi II. törvény a sajtószabadságról az Alkotmány alapvető elvei alapján s sürgetik, de.

- o fontos lépés a jogállamiság felé

1987-88. évi a rádiót a TV-t, az MTL-t még nem tekinti fontosnak.

1987. évben a sajtópiacra kezdődnek, emelkednek az írott sajtó tekintetében, külföldi sajtó milliárdosok jelennek meg, Németh Miklós kormánya idején. Előtte a sajtóorgánumokat a párt tartja fent, de köztulajdonban vannak. Amikor az új laptulajdonos jelölt (nyugati tőkés) megjelenik, csak feltétellel veheti meg:

Az addigi főszerkesztő felváltva a lapot a főszerkesztő maradjon

Mit tartalmaz az 1986. évi II. törvény a sajtóról

A törvény I. fejezete az Alapvető rendelkezések címszó alatt sorolja fel:

- a törvény hatálya
- a sajtó feladata
- a felvilágosítási kötelezettség
- a sajtószabadság kötelezettség

A II. fejezetben a törvény **A sajtó szervezete és az újságíró** cím alatt felsorolja

- Az időszaki lap alapítója
- Az időszaki lap kiadója
- A Magyar Rádió és Televízió
- A Magyar Távirati Iroda
- Az újságíró -ra vonatkozó törvényi előírásokat.

A III. fejezetben **A sajtó szervezete és az újságíró** cím alatt

- A nyilvántartásba vétel
- A szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó adatok
- A nyilvános közlés tilalma
- törvényi előírásai szerepelnek.

A IV. fejezet a **Vegyes és záró rendelkezések** cím alatt a

- A felelős személyekre vonatkozó törvényi előírásokat
- Az értelmező rendelkezéseket
- valamint a Hatálybalépés időpontját és a törvény végrehajtásért felelős minisztereket nevezi meg.

Jelenleg ez a hatályos törvény, de az Országgyűlés már vitatja az új törvényt, melyben összevont média- és hírközlési hatóság, közösen felügyelt közszolgálati média és távirati iroda valamint újrafogalmazott szabályok vannak a képviselők előtt a sajtó munkájával kapcsolatban.

Az elfogadásra váró tervezetben alkotmányba foglalnák, hogy a közszolgálati médiát egy az Országgyűlés által választott hatóság és egy független tulajdonosi testület felügyelné, valamint „a közszolgálati médiaszolgáltatás céljainak megvalósulása felett az állampolgárok egyes törvényben meghatározott közösségei őrködnének”. Az indoklásban úgy fogalmazzák, hogy az 1990 óta változatlan 61-es paragrafus elavult fogalmakat használ, amelyek alkalmatlanok a modern médiapiaci folyamatok szabályozására. A tervezet szerint a közszolgálati média alkotmányos intézménnyé válna, amelynek felügyeletét a fenti három pillérre helyeznék.

Az új koncepció módosítaná a hírközléssel és médiával foglalkozó egyes törvényeket. Eszerint a hírközlési törvényt úgy, hogy abban újra definiálnák a hatóságot és annak szerepét. Új neve Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, amelynek önálló jogi személyiségű szerve a Médiatanács lenne, amelynek tagjait az Országgyűlés választaná. A tervezet szerint a hatóságnak három önálló hatáskörrel rendelkező szervei az elnök, a Médiatanács és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala lennének.

Az új, majd elfogadott és hatályba lépő sajtótörvénnyel a fenti előbbi elveszti hatályosságát.

2. A sajtójog közvetlen és közvetett forrásai.

A sajtójog közvetlen és közvetett forrásai a média- és hírközlési jog (alkotmány, törvény) közvetett jogforrások (magyobis, alkotmányos életviszonyok, jogviszonyokat szabályoznak olyan esetekben, amikor a média valamely szereplője olyan jogviszonyt létesít, mely érinti az adott jogszabályt)

1990. évi IV. tv. a BT(X)ZO főszabályozási jog) 1990. évi IV. tv. a szabályszéteséskor

3 Sajtójog és sajtószabadság az Alkotmányban 61.§.

A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát
A magyar köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra

A közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról szóló törvény elfogadásához valamint a közszolgálati rádió, televízió és hírügynökség

felügyeletéről, vezetőinek kinevezéséről, továbbá a kereskedelmi rádió és televízió engedélyezéséről, illetőleg a tájékoztatási monopóliumok megakadályozásáról szóló törvény elfogadásához a jelenleg az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Figyelje a törvényi változásokat!

A **sajtószabadság** a különböző jogi dokumentumokban a **szólásszabadság** mellett, attól elválasztva szerepel.

A jogi terminológiában is, követve a társadalomtudományok és a köznyelv példáját, kezdi átvenni a „sajtó” helyét a „média” kifejezés. Utóbbi mintha tágabb kört ölelné föl: amikor a médiáról beszélünk, általában beleértünk minden olyan jelenséget, a jelentősen technicizált „információs társadalom”-ban elterjedt közlési módot, amely információt közvetít. A médiavilágba beletartozik a mozifilm éppúgy, mint a reklámlakátok az utcán, a tömegközlekedési járműveken. A mobiltelefonon letölthető tartalom éppúgy „média”, mint a teljes internet. Ez a kör vizsgálódásunk szempontjából már-már túlzottan tágas.

A „sajtó” fogalma ezzel szemben szűkebb körben értelmezendő. A fogalom azonban nem korlátozódik eredeti jelentésére, a sajtóprés igénybevételével kinyomtatott könyvekre és újságokra. Előbbiek az évszázadok során már kikerültek a sajtó kategóriájából: a könyvkiadás szabadságát ma már nem a sajtószabadság fogalmán belül értelmezzük. A technikai fejlődés eredményeképpen ma már beszélhetünk „írott” vagy „nyomtatott” sajtóról, „elektronikus” sajtóról, illetve az interneten található egyes olyan tartalmakról, amelyek beletartozhatnak a sajtó fogalmába.

A sajtó fogalma összességében tehát némileg szűkebb, mint a médiáé, ugyanakkor bizonyos tekintetben többlettartalmat hordoz.

A Sajtótörvény (1986. évi II. törvény) 20. §-a az Alkotmány példálózó felsorolását kizárólagos definícióvá emeli: **a törvény alapján kizárólag az időszaki lap, a rádió és a televízió, valamint a hírügynökség tekinthető sajtónak.** (A fogalmak tisztázása miatt ezt fontosnak tartom megjegyezni!)

3. A sajtószabadság korlátai

A sajtószabadság korlátja a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjének tiszteletben tartása, azaz a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, bűncselekmény elkövetésére szóló felhívást, és nem sértheti a közkerkölcsöt.

(közkerkölcs a bírói gyakorlat szerint: azon magatartások, melyeket a társadalom általánosan elfogad ... ha ennek jellege a közfelfogás szerint egyértelmű és vitathatatlan. Ennek megítélése a jogalkotó/jogalkalmazó körébe tartozik)

és nem sértheti mások személyhez fűződő jogait

4. Sajtójog a Polgári Törvénykönyvben

Jelenleg a személyiségi jogvédelem általános szabályait a Polgári Törvénykönyv 84. §-a tartalmazza. Ezt a jogvédelmet bárki kérheti a bíróságtól, függetlenül attól, hogy a jogsérelem sajtó útján valósult-e meg, vagy bármi más módon.

A sajtó által elkövetett személyiségi jogsértés a Polgári Törvénykönyv Rendelkezéseiben egy önálló, az általános szabályhoz képest speciális megfogalmazást nyert, mely – a fentiekből következően – különös szabály a 84. §-hoz képest.

Fontos azonban tudni, hogy a speciális rendelkezés alkalmazása nem zárja ki az általános rendelkezés alapján való eljárást, tehát a sajtó-helyreigazítási pert a különös szabály, a személyiségi jogvédelmi pert az általános szabály alapján lehet indítani. A két pert egymás mellett, de egymást követően is indítható.

A pert azonban meg kell előznie a sajtó-helyreigazítási eljárásnak.

Az új törvénytervezetben többé nem a Polgári Törvénykönyv szabályozná a sajtó-helyreigazításokat!

Amennyiben a sajtó-helyreigazítási eljárás sikerrel járt, úgy a kérdés megoldottnak tekinthető és perre értelemszerűen nem kerül sor. Sajtóperre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a megelőző szakasz nem végződött sikerrel, azaz a sajtó a helyreigazítási kötelezettségét nem teljesítette, tehát:

a helyreigazítást egyáltalán nem közölte, vagy nem a megfelelő módon közölte.

A sajtó-helyreigazítási eljárást, ill. az utána esetlegesen következő sajtó-helyreigazítási per szabályait a polgári peres eljárásról szóló 1952. évi III. Törvénykönyv (Pp.) XXI. Fejezete tartalmazza.

Az új törvénytervezetben többé nem a Polgári Törvénykönyv szabályozná a sajtó-helyreigazításokat! Kísérje figyelemmel a törvényi változásokat!

- **A személyiségi jogvédelem általános szabálya**

Polgári Törvénykönyv 84. § (1) Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

- a. követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b. követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c. követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;
- d. követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;
- e. kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

(2) Ha a kártérítés címén megítélhető összeg nem áll arányban a felróható magatartás súlyosságával, a bíróság a jogsértőre közérdekű célra fordítható bírságot is kiszabhat.

(3) E szabályok irányadók akkor is, ha a jogsértés tilos reklám közzétételével történt.

Polgári törvénykönyv. 85. § A személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. A korlátozottan cselekvőképes személy a személyhez fűződő jogai védelmében maga is felléphet.

- **Helyreigazítási jog**

Polgári Törvénykönyv 79. § (1) Ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tényt közöl vagy híresztel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel – a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül – követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállása valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a valós tények (helyreigazítás).

(2) A helyreigazítást napilap esetében az erre irányuló igény kézhezvételét követő nyolc napon belül, folyóirat, illetőleg filmhíradó esetében a legközelebbi számban azonos módon, rádió, illetőleg televízió esetében pedig – ugyancsak nyolc napon belül – a sérelmes közléssel azonos napszakban kell közölni.

ALAPÍTSUNK LAPOT!

Tegyük fel, hogy abban a regionális szerkesztőségben, ahol ön újságíró, az egyik nagyvállalat vezérigazgatója és egyben tulajdonosa is, felkéri a Szerkesztőséget arra, hogy cégének szeretne egy lapot alapítani, azt havonta megjelentetni, kiadni. Nézzük milyen teendőkkal jár egy ilyen lap elindítása.

A jelenlegi Sajtótörvény sajtóigazgatási szabályai tartalmazzák azokat a konkrét normákat, melyeket meg kell tenni annak érdekében, hogy az újság elkezdhesse működését.

Bejelentési kötelezettség

Az időszaki lap bejelentési kötelezettség alá esik. A nyilvántartásba vétel előtt a lap nem terjeszthető. A bejelentés alapján az időszaki lapot a Művelődési és Közoktatási Minisztérium veszi nyilvántartásba. A nyilvántartásba vételről 15 napon belül kell határoznia.

A nyilvántartásba vétel meg kell történnie az alábbi tilalmakra utközik

- ha külsőleg hivatalos lap látszatát kelti
- ha címkével, grafikai megjelenésével, külalakjával, vagy egyéb jellemzőjével már bejegyzett laphoz hasonló módon jelenik meg, és ez a fogyasztók megtévesztésére alkalmas.

Az időszaki lap nyilvántartásba vételének alapjául szolgáló bejelentésben meg kell jelölni:

- a lap alapítóját és annak címét;
- a szerkesztőség vezetőjének nevét és címét;
- a szerkesztőség címét;
- a kiadó nevét és címét.

(1) A időszaki lapot törölni kell a nyilvántartásból, ha a nyilvántartásba vétel megtagadásának lenne helye.

(2) A bíróság – kérelemre – felülvizsgálja a sajtótermék előállítására és nyilvános közzétevése iránti kérelmet, illetőleg a nyilvántartásba vételt elutasító, továbbá a nyilvántartásból való törlést elrendelő határozatot.

Az időszaki lap alapítója

Időszaki lapot természetes személy, jogi személy, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező társasága alapíthat.

Az időszaki lap alapítója a lap célját, jellegét, valamint irányvonalát és azt ellenőrzi,

- gondoskodik a lap működésének feltételeiről,
- dönt a szerkesztőség vezetőjének munkaviszonyáról.

Az időszaki lap kiadója

Időszaki lapot a lap alapítója tevékenységének jogi utódjaként a kiadó is kiadhatja. A kiadó a lap személyi és tárgyi feltételeit – a lap alapítójának megbízása szerint – a kiadó biztosítja.

A kiadó a szerkesztőség vezetője tekintetében – az alkalmazás, a munkaviszony-megszüntetés és a fegyelmi felelősségre vonás kivételével – gyakorolja a munkáltatói jogokat.

A szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó adatok

Ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik, a sajtóterméken fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (impresszum).

A jogszabályban meghatározott sajtótermékből tudományos és igazgatási célokra ingyenes kötelespéldányt kell a jogszabályban megjelölt szervek rendelkezésére bocsátani. A kötelespéldány az arra jogosult szerv tulajdonában marad.

Az impresszumban a következő adatokat kell feltüntetni:

- a sokszorosító szerv megnevezését, továbbá a sokszorosításért felelős személy nevét;
- a sokszorosítás helyét, idejét és a megrendelés sorszámát;

A szerkesztőség vezetőjének nevét, a kiadó nevét, a megrendelő adatait, valamint egyéb adatokat csak az impresszum után, attól elkülönítve tüntethetők fel.

A Nemzetközi Szabványos Azonosító Könyvszámozás (ISBN, illetőleg sorozatok esetében ISSN) jelzését, az egyéb nemzetközi jelzéseket és a sajtótermék árát külön jogszabályok szerint kell megállapítani és feltüntetni.

A felelősség

A felelőség problematikája a sajtóval kapcsolatosan meglehetősen komplex. Nemcsak a felelős személyek köre tág, hanem a jogi felelőség fajtái is, hiszen polgári-, büntető- és szabálysértési jogi felelőség egyaránt megállapításra kerülhet.

Meg kell különböztetni a sajtótermék előállítását és nyilvános közlése tárgyában viselt felelőséget a sajtó feladatának teljesítéséért viselt felelőségtől.

- **A sajtó feladatának teljesítéséért viselt felelőségtől.**
  - a. az időszaki lapnál a szerkesztőség vezetője,
  - b. a sajtó más szervénél a szerv vezetője, illetőleg – vele együtt – az általa az egyes szervezeti egységek irányításával megbízott személy (főosztályvezető, önálló főszerkesztő, szerkesztőségvezető stb.) a felelős.

Aki a törvényben és a végrehajtására kiadott rendeletekben foglalt rendelkezéseket megszegi, a külön jogszabályban meghatározott büntetőjogi, szabálysértési, polgári jogi, fegyelmi és anyagi felelőséggel tartozik.

Ha a sajtóban közölt tájékoztatás a személyhez fűződő jogot vagy a hiteles tájékoztatás követelményét sérti, külön jogszabály szerint helyreigazításnak is helye van.

EMBERI MÉLTÓSÁG, JÓ HÍRNÉV, BECSÜLET VÉDELME A SAJTÓBAN

Lelkiismeretesség: aki feladatát teljes erkölcsi felelőséggel végzi, úgy, hogy önmagát korlát alatt tartja, önmaga felett erkölcsi ítéletet mond.

Becsületesség: a személyiségi javak legfontosabbika.

A **jóhírnév** sérelmét jelenti, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A fentiek megsértése, valótlanosság állítása esetén személyiségi jogi per indítható.

A Büntető Törvénykönyv és a sajtójog

Az újságíró számos bűncselekményt követhet el – államtitoksértés, kegyeletsértés, szolgálati titok sértés stb..

Büntető Törvénykönyv. 269. § Aki nagy nyilvánosság előtt a magyar nemzet, valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoport vagy a lakosság egyes csoportjai ellen gyűlöletre uszít, illetve gyűlölet keltésére alkalmas egyéb cselekményt követ el, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Hivatalos személy és a sajtó

A hivatalos személyről szóló híresztelés csak akkor büntethető, ha a híresztelő tudta a valótlanyságot.

A hivatalos személy körét a Büntető Törvénykönyv határozza meg: köztársasági elnök, miniszterelnök, a Kormány tagja, politikai államtitkár, képviselő, AB tagjai, ügyész, bíró, országgyűlési biztosok (állampolgári, nemzeti és etnikai kisebbségi) önkormányzati képviselő, közjegyző.

Bűnügyek és igazságügyi természetű információk

Előfordulhat, hogy a éppen a rendőrség kéri meg, hogy tájékoztasson egy folyamatban levő ügyről, melyet a közelmúltban az egyik ismert vállalkozó követett el. A bűnüldöző szervek számára előírt kötelesség a felvilágosítás adása:

- az előttük folyó eljárásról, valamint az egyes ügyekben végzett tevékenységről.
- nem sértheti az ártatlanság vélelmét (egyéni oldal)
- nem sértheti a személyiségi jogokat (egyéni oldal)

Az újságírókra vonatkozó speciális szabályok

a tájékoztatásban közölni kell, hogy az ismertetett ügy az eljárásnak mely szakaszában van

ha az eljárás befejező határozás kiadását követően a sajtó tájékoztatást, akkor az eljárást befejező határozatról is hírt kell adnia

A nyomozati, bírósági és DV. szakasz sajtójoga

- Nyomozati szakasz
- A tájékoztatást adó személyek köre

Rendőrség előtt folyó ügyben

- a tájékoztatást adó a BM, nyilvános közléshez a BM hozzájárulása szükséges (cogens szabály)
- ha tájékoztatást megyei lap kéri, akkor a megyei rendőrfőkapitány, nyilvános közléshez a megyei rendőrfőkapitány hozzájárulása szükséges (cogens szabály)

Ügyészség előtt folyó ügyben

- a tájékoztatást adó az illetékes ügyész
- ill. Felettese
- Az ügyész a rendőrség előtt folyamatban lévő ügyre is adhat tájékoztatást, de a rendőrség az ügyészség vonatkozásában ezt nem teheti meg

Az újságíró – bizonyos feltételek mellett – kapcsolatba léphet az előzetes letartóztatásban lévő terhelttel

- a felv. adási joggal rend. személy hozzájárulásával
- külön engedély megadása a beszélgetésre
- a beszélgetés ellenőrzése
- felvétel készítéséhez hozzájárulás

Az engedély a döntésre jogosult szabad mérlegelési jogától függ.

Felvételhez a terhelt engedélye kell! Polgári Törvénykönyv 80. §

Kivétel: eltűnt, vagy bűncselekmény miatt büntetőeljárás alatt álló személyről készült felvételt nyomós közérdekből, vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni.

- **Bírósági szakasz**

- a bíróság elnöke adhat felvilágosítást
- az ügyet tárgyaló bíró azonban nem adhat semmiféle felvilágosítást
- a sajtó munkatársai az ügy irataiba is betekinhetnek
- nemcsak a felvilágosítás, de a sajtó jelenlétének lehetősége is biztosított
- a tárgyalások nyilvánosságának elvéből folyik, hogy a bírósági tárgyaláson bárki jelen lehet
- a nyilvánosság kizárása csak kivétel a garanciális szabály alól
  - a nyilvánosság kizárásával tartott tárgyaláson történekről a sajtó részére sem felvilágosítás nem adható, sem az ügy irataiba való betekintés nem engedélyezhető.

a nyilvánosság kizárása az eljáró bíró joga

valamennyi perben álló fél hozzájárulása esetén lehet tájékoztatást adni (polgári- és családjogi perről, munkaügyi és szövetkezeti tagsági viszonyal összefüggő perről), de a felvételhez nem a felek, hanem a bíró engedélye kell

engedély visszavonása

vissza kell, ha a nyilvánosságot kizárják, a nyilvánosság fenntartás érdekében a bíró ezt indokoltnak tartja

- **Büntetés–végrehajtási szakasz**

A sajtó kapcsolata az elítélttel szigorúan korlátozva van. A szabadságvesztés büntetését töltő személlyel való beszélgetéshez a büntetés–végrehajtás országos parancsnokának jóváhagyása szükséges.

A SAJTÓ ÉS A REKLÁMJOG

A reklámtörvény legfőbb indoka a fogyasztóvédelem. **Reklámot csak a reklámjelleg felismerhető feltüntetésével és a környezetétől elkülönítve szabad közzétenni.**

A hirdető és a reklámcég felelőssége, szabadságának korlátai

- **A hirdető és a reklámcég felelőssége**

Az általános szabályok megsértésekor a **reklámozó** (akinek érdekében közzéteszik), a **reklámszolgáltató** (aki a reklámot megalkotja) és a **reklám közlétevője** (aki ehhez alkalmas eszközökkel rendelkezik) **egyetemlegesen felel.**

A burkolt és tudatosan nem észlelhető reklámnál a **reklámozó a felelős.** A műsorszolgáltató általában nem felel a reklám tényállításaiért, kivéve a tudatos félrevezetés esete.

- **Általános reklámtilalmak és reklámkorlátozások**

Tilos közzétenni olyan reklámot, amely jogot, valamint személyes adatok védelméhez való jogokat sért,

- erőszakra buzdít, illetve a személyes vagy közbiztonságot, környezetet, illetve természetet károsító magatartásra ösztönöz,

Tilos közzétenni olyan reklámot, amely a gyermek- és fiatalkorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsíthatja, így különösen, ha a gyermek- és fiatalkorúakat veszélyes, erőszakos, továbbá a szexualitást hangsúlyozó helyzetben mutatja be.

- a. a gyermek- és fiatalkorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsíthatja, így különösen, ha a gyermek- és fiatalkorúakat veszélyes, erőszakos, továbbá a szexualitást hangsúlyozó helyzetben mutatja be,
- b. tapasztalatlanságuk vagy hiszékenységük kihasználásával közvetlen felszólítást tartalmaz arra, hogy a felnőtt korúakat áru vásárlására ösztönözzék.

Tilos közzétenni olyan reklámot, amely a gyermek- és fiatalkorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődését károsíthatja, így különösen, ha a gyermek- és fiatalkorúakat veszélyes, erőszakos, továbbá a szexualitást hangsúlyozó helyzetben mutatja be.

Tilos közzétenni burkolt és tudatosan nem észlelhető reklámot.

Tilos az olyan áruk reklámozása, amelyek előállítása vagy forgalmazása jogszabályba ütközik.

Tilos közzétenni olyan reklámot, amely tényleges szolgáltatás helyett vagy azzal arányban nem állóan adómentesség, adókedvezmény vagy más adóelőny igénybevételének ígérését tartalmazza, vagy az igénybe vehető adóelőny vonatkozásában másként félrevezető.

Az egyes áruk reklámozására vonatkozó tilalmak és korlátozások

Tilos a fegyverek, a lőszer, a robbanóanyagok és a – külön jogszabályban meghatározott – közbiztonságra különösen veszélyes eszközök reklámozása, kivéve a szakmai célú reklámot és az eladás helyén történő reklámozást.

A gyógyszerek szakmai célú reklámozásán (a továbbiakban: gyógyszerismertetés) kívül a gyógyszerértékesítéstől kizárólag orvosi vényre kiadható vagy kizárólag fekvőbeteg-gyógyintézeti

felhasználásra engedélyezett, valamint kizárólag orvosi rendelők, gondozóintézetek által beszerezhető gyógyszerek reklámozása tilos.

Tilos dohányárut vagy alkoholt tartalmazó ital reklámozni gyermek-, illetve fiatalkorúakhoz szól,

Tilos közlekedési eszközök, illetve járművek reklámozni olyan reklámjával, amely

- gyermek-, illetve fiatalkorút mutat be,

Tilos a dohányzó vagy alkoholfogyasztásra hív fel,

- dohányzó személyeket ábrázol,

- ismert film-, popzenei vagy szórakoztatóipari sztárok képeit vagy nyilatkozatait használja fel.

- belül – a sérelmes közléssel azonos napszakban kell közölni.

AZ INTERNET SZABADSÁGA

A Biblia szerződés Istennel: olyan szabályokat fektet le, amelyek korábban véletlenszerűek és zavarosak voltak. Hasonló helyzetben vagyunk most, a digitális kor kezdetén is, ideje hát előállni *a tízparancsolattal*.

Az első parancsolat az lenne: Ne légy mindig bekapcsolva! vagy Mond meg az igazat! Oszd meg, ne lopd el! Vagy talán programozz, vagy téged programoznak be! De ezeket majd a jogászok kitalálják.

Honlapoket szolgáltatónak nincs egyelőre felelőssége, hiszen ő nem felelős szerkesztő, szerkesztő, vagy kiadó, csak szolgáltató. Mégis volt már rá precedens, hogy közérkölcst sértő, közfelháborodást kiváltó web site-ot (honlapot) a szolgáltató levett a szerverről.

Az emailenes kommunikáció, az „elektromos levél” védelmet kell élvezzen. A Büntető Törvénykönyv szankciót helyez kilátásba a levéltitok megsértőivel szemben.

A sajtó és a média hagyományos fogalmai az interneten nem értelmezhetőek. A megjelenés *periodicitása* a világhálón éppúgy felborul (egy internetes „újság” tartalma általában napjában többször is frissül), mint az elektronikus sajtóban megszokott *lineáris műsorrend* (az audiovizuális tartalmak a világhálóról tetszés szerint bármikor lehívhatóak).

Minden nagyobb újságnak és televízió-, illetve rádióadónak van – saját „életet élő” – internetes honlapja, amelyek talán legkönnyebben illeszthetők be a sajtó hagyományos kategóriájába. Az internet lényege azonban éppen a korábbi médiumokhoz képesti *jóval demokratikusabb* jellegéből fakad: gyakorlatilag bárki bármit közzétehet rajta, bárki működtethet rendszeresen frissülő tartalmú, tájékoztatásra irányuló honlapot, saját „internetes újság”-ot. A sajtó fogalma tehát nem szűkíthető le a magukat újságnak, hírportálnak stb. nevező oldalakra, mert egyfelől bármely szerkesztett oldal előidézhet azokhoz hasonló problémákat (jogsértés esetén), ugyanakkor pedig a legtöbb internetes tartalom egyáltalán nem tekinthető „sajtó”-nak.

Tény, hogy az internet *a rendelkezésre álló legdemokratikusabb médium*, a korábbiakat jóval meghaladó mértékben teszi lehetővé a tényleges részvételt a közösség ügyeiről szóló vitákban.

A jog nélküli világháló azonban csak látszólag segíti majd elő a demokrácia egy magasabb fokának elérését – demokratikus „tömegmédiummá” a magánszféra anyagi érdekeltsége miatt – az internet *önmagától* nem válhat.

A *felelősség* problémája is a hagyományostól eltérően alakul az interneten. Az *anonimitás* széles lehetőségei miatt a jogsértő azonosítása olykor lehetetlen, bár a felhasznált számítógép általában beazonosítható. A névtelenség sokszor előnyt jelent: sokan jóval bátrabban mernek részt venni egy nyílt vitában, ha kilétük homályban marad. Ugyanakkor az anonimitás esélye a jogsértő cselekmények elkövetését is bátorítja.

Az internet lehetséges szabályozási módjai szerteágazóak. Némely, az írott vagy elektronikus sajtóból ismert intézmény (például a válaszadás) elvben a világhálón is alkalmazható lehet, más esetekben új megoldásra van szükség. Rendkívüli dekoncentrált jellege és tömeges, áttekinthetetlen méretei miatt valószínűsíthető, hogy a jogrendszer jelentősebb mértékben fog építeni az egyes *önszabályozási megoldásokra*. Hiba volna azonban teljes egészében azokra hagyatkozni, mert a jogalkotóknak mára már meg kellett tanulniuk a leckét: a szabályozatlan piac nem képes tartósan megőrizni azokat az értékeket, amelyek létét, elfogadását indokolhatják.

A SAJTÓSZABADSÁG JÖVŐJE

A jövő sajtója minden bizonnyal eltér majd ma ismert formáitól. A *digitalizáció* és a *konvergencia* által hozott változások átrajzolják a médiatérképet. A digitális médiavilágban a jelenleginél jóval több műsorszolgáltató lesz képes egymás mellett működni, az új technológia megnöveli a földi frekvenciák igénybe vételével terjeszthető műsorok számát, és digitális kábelek lefektetésével vagy műholdról érkező digitális jelek befogásával lehetőséget ad arra, hogy a ma fogható csatornák többszöröse váljon elérhetővé, számos, egymástól független *platformon* (földfelszíni, vezetékes, műholdas sugárzás, valamint *online* műsorszolgáltatás). A technikai értelemben vett *szűkösség* így végleg a múlté lesz.

A jövő digitalizált médiájában egységes adatokat lesz képes értelmezni és megjeleníteni a mobiltelefon, a számítógép és a televízió – az egyes médiumok, vagy *platformok* egymáshoz közeledését hívjuk konvergenciának. A számítógép és a televízió „egy dobozba költözésével” számos, ma még ismeretlen vagy kevésbé ismert lehetőség nyílik meg a felhasználók előtt: a lineáris műsorszolgáltatás megszűnhet, a jövő televíziónézője maga választja majd ki, hogy milyen műsort, és mikor szeretne hívni. Akár a világ valamennyi műsorszolgáltatója közül választhat majd. E fejlemények következtében megkérdőjeleződnek a „televízió” és a „rádió” korábban használt fogalmai is.

A magyar társadalom még nem készült fel a jövő technikai újdonságaira, melyek csak fokozatosan, hosszú évek alatt fognak teret nyerni, általánossá válásuk pedig még ennél is több időt vehet majd igénybe.

MÉDIAETIKA

Az etika az emberi viselkedés jellegzetességeinek vizsgálata a jó és a rossz szempontjából. Az etika erkölcsfilozófia, vagy morálfilozófia. A görög éthosz szóból ered, melynek jelentése érzület. Mennyivel jobban érezzük magunkat, ha a híradások arról szólnak, hogy holnap nem lesz eső, megkötötték a 36. *urgundi* békét, elásták a fegyvereket vagy rózsák nyílnak a sivatagban. A médiaetika az az erkölcsi belső magatartás, amitől mi, a befogadók jobban érezzük magunkat.

Mi ez az egész? Miért van szükségünk rá? Mert lépten nyomon beleütközünk, még akkor is, ha nem tudunk róla.

Például például egy sok közül elszeretné a lányt akivel jársz, biztosan nem esne jól, és azt mondanád, *ez csúnya dolog volt tőle.*

– Ha ellopnák az autód, vagy megvernék a szüleidet, arra meg azt mondanád, *ez gonoszság volt.*

A ha viszót használ barátod, aki mindenben segítőkésznek arra az imosod veszed szemének mondjuk. Ám teljesen mindegy, hogy milyen szavakkal jellemezzük a rosszat és a jót, ugyanarról beszélünk. Hívhatjuk a velünk jót tevőt rendesnek, igazságosnak, jónak, jó fejnek, klassz srácnak, vagy bárminek, mert ugyanarról a dologról beszélünk. És hívhatjuk a velünk rosszul bántót gonosznak, aljasnak, szemétnak, gazembernek, vagy bárminek, mert itt is ugyanarról beszélünk. Ez mind az etika területe.

Az etika az emberi gondolkodás viselkedés jellegzetessége abból a szemszögből, hogy mi a jó és mi a rossz.

Erre azért van szükségünk, mert ha ezeket nem ismerjük, akkor nem tudjuk, hogy pontosan mitől is leszünk jók, vagy rosszak.

Minden emberben van egy **etikai műszer**, mely kiválóan jelez a jóra és a rosszra. Nagyon jól tudjuk, hogy mi a jóság vagy rendesség, és mi a gonoszság, vagy szemétség! Hogy miért vagyok ebben ilyen biztos? Nos azért, mert ha például az én autót lopják el, vagy az én kedvesemet rabolják el, akkor azonnal érzem, mégpedig a saját bőrömmön, hogy rossz az ami velem történt. Ebből arra következtetek, hogy a másik embernek is rossz ugyanez, ha vele teszem meg.

Azért van szükségünk az etika ismeretére, hogy jobb és boldogabb emberré váljunk, hiszen azzá válunk, ha kevesebb szenvedést okozunk környezetünknek, kevesebb konfliktust szenvednünk tőlük.

Az etika körébe tartozó fontosabb fogalmak:

- az igazságosság,
- a bizalom,
- a hűség,

A közszolgálati etika méltányossága (A Köztisztviselők etikai kódexéből...)

- hatékony jogi keret;
- hatékony elszámoltatási, ellenőrzési mechanizmusok;
- támogató közszolgálati feltételek;
- működőképes magatartási kódexek;
- szakmai szocializációs mechanizmusok (beleértve a továbbképzést is);
- valamilyen etikai koordinációs testület léte;

"...mit kívánhatunk az olvasókonzumektól? Igazságot, tények, adatok, összefüggések közzétételét, magyarázatot és felelősségvállalást. A közéletben számonkérhetőseget, szavahihetőseget, beszámoltathatóságot, beszámoltatást és beszámolást. [..] Kis és nagy ügyek esetében megkülönböztetés nélkül minden információhoz való hozzáférést, az információszabadság törvényi jogának érvényesítését. Az ügyek fontosságával arányos újságírói figyelmet[...]. Buldogszerű, megvesztegethetetlen tényfeltáró újságírókat, akik a fontos ügyek alakulását a szükséges ideig – akár több hónapon vagy éven át – módszeresen figyelemmel kísérik, s tevékenységükkel maguk alakítják azok kifutását."

(Sükösd Miklós: Tényfeltáró újságírás Magyarországon)

MUNKAANYAG

4. Ön egy Hírlap szerkesztője és tudomására jut, hogy egy betörő banda fészkelte be magát a városukba. A rendőrség állítása szerint az Ön újságjában közölt gyász- és esküvői szertartások bejelentése alapján válasszák ki az áldozataikat. A rendőrség arra kéri, hogy néhány hétig szüneteltesse az ilyen híreket, remélve, hogy ez arra kényszeríti a bandát, hogy elhagyják a várost.

Kérdések (Válaszait írja a kijelölt helyre!):

Közzétartásukról gyász- és esküvői hírek bejelentéseit?
Megjelenítésük a rendőrség keresere olyan cikket, amelyben megmagyarázza az eljárás okát?

Megjelentet-e valótlan hírt a félrevezetés kedvéért?

MUNKAANYAG

5. Elmondok két történetet. Volt egyszer két kisgyerek, és mindkettő eltört egy-egy poharat. Az egyik azt mondta, nem ő volt. Az anyja hitt neki és nem büntette meg. A másik azt mondta, nem ő volt. De az anyja nem hitt neki és megbüntette. Mindkét hazugság ugyanolyan rossz volt? Nem. Melyik volt rosszabb? Amelyikért büntettek. A történet J. M. Piaget: A gyermek morális ítélete című könyvének a Mentségek c. fejezetéből való.

Gondolkodjon el egy kicsit a hazugság természetéről: mint például amikor az orvos hazudik a betegének, amikor egy ajánlólevélben felértékelik az illető teljesítményét, amikor a szülők eltitkolják az örökbefogadott gyermek valódi szüleit.

Igencsak nehéz megvonni a határt, következetesnek lenni már-már lehetetlen. A jogban, az újságírásban elkerülhetetlenül jelen van a megtévesztés mozzanata, ha azt megbocsáthatónak tartják, akik hazudnak, egyben a szabályok kialakítói is. Vajon van-e olyan szükséghelyzet, amelyben nem vehetjük tekintetbe az igazmondás általános szabályait?

Írjon hasonló történetet a kijelölt helyre!

MUNKAANYAG

5. A történet megírása önálló feladat. A feladat jellegéből következően általános megoldás nem adható.
6. A feladat jellegéből következően általános megoldás nem adható.
7. A feladat jellegéből következően általános megoldás nem adható.

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK**1. feladat**

Írja le a véleménynyilvánítás határait, külső korlátait!

---

2. feladat

Írja le azokat a reklámokat, melyeket tilos közzétenni!

---

3. feladat

Bűnügyek és igazságügyi természetű információk esetén melyek az újságírókra vonatkozó speciális szabályok?

---

4. feladat

Melyek a médiaetika körébe tartozó legfontosabb fontosabb fogalmak?

---

5. feladat

Mi az etika kifejezés értelme?

MEGOLDÁSOK

1. feladat

Lásd. 1-2. oldal. Az alkotmányban rögzítve van.

2. feladat

Lásd az egyes áruk reklámozására vonatkozó tilalmak és korlátozások című szakaszt

3. feladat

Lásd a bűnügyek és igazságügyi természetű információk című leírást

4. feladat

Lásd a Médiaetika című fejezet leírását!

5. feladat

Lásd a Médiaetika című fejezet leírását!

Néhány alapfogalom, melyeket a médiatörvény használ

Adásidő : a műsoridő és a műsorszolgáltatás során közzétett egyéb, műsorszámnak nem minősülő információk időtartalmának összege. Műsorszámnak nem minősülő információ a mérőjel, a monoszóp, a műsorszignál, a szünetjel, a pontos idő közlése, a bemondónak a műsorszámhoz nem kapcsolódó közlése, továbbá a műszaki hibából eredő műsorszünet.

Alapszolgáltatás: a műsorelosztó rendszerben az előfizetőnek a legalacsonyabb díjtétellel nyújtott szolgáltatás.

Burkolt reklám: az a műsorszám vagy műsorszámon belüli tájékoztatás, amely semleges információ látszatát keltve ösztönöz áruvásárlásra, vagy szolgáltatás igénybevételére, vagy bármely más üzleti magatartásra

Értéknövelő szolgáltatás: a műsorszolgáltatással össze nem függő programok és információk terjesztése

Főműsoridő: a játékfilm, a televíziófilm, a televízió-játék, a televíziós filmsorozat, a dokumentumfilm, a népszerű tudományos film, az animációs film

Hálózatba kapcsolódás: két vagy több műsorszolgáltató összekapcsolódása ugyanazon műsorszám, vagy műsor egyidejű, vagy csaknem egyidejű szolgáltatására

Hálózatos műsorszolgáltató: az a műsorszolgáltató, amelynek műsora vagy műsorszáma hálózatos műsorszolgáltatásban terjesztésre kerül, és a műsorszolgáltatásért felelősséggel tartozik.

Helyi műsorszolgáltatás: az a műsorszolgáltatás, amelynek vételkörzetében éves átlagban legfeljebb százezer lakos vagy egy városon belül legfeljebb ötszázezer lakos él.

Jótekonysági felhívás: az a műsorban – pénzbeli vagy más gazdasági természetű ellenszolgáltatás nélkül – közzétett műsorszám vagy műsorszám része, amely segítség nyújtására szólít fel természetes személyt, természetes személynek valamely csoportja vagy ezek támogatására alapított társadalmi szervezet, alapítvány stb. érdekében.

Képernyőszöveg: televíziós műsorszolgáltatás műsoridejének kezdete előtt, illetőleg befejezése után vagy műsorszámok között – nem műsor részeként – közzétett írás, állókép, számítógépes grafika.

Kiegészítő műsorszolgáltatás: rádió, illetőleg televízió műsorszolgáltatással egyidejűleg, kiegészítő műszaki megoldás segítségével, ugyanazon a műsorelosztó, műsorszóró csatornán továbbított, a műsorszolgáltatáshoz szorosan kapcsolódó információ.

Klasszikus reklám: minden olyan reklám, amely nem minősül közvetlen ajánlatnak.
Közvetlen műsorszolgáltatás: az a műsorszolgáltatás, amelynek vételkörzete meghaladja a helyi műsorszolgáltatás vételkörzetét, de vételkörzetében az ország lakosságának kevesebb mint a fele él.

Közvetlen ajánlat: az a reklám, amely a kereskedelmi elosztóval vagy szolgáltatóval való közvetlen kapcsolatteremtés útján termékek vételére, eladására, vagy bérletére, illetve szolgáltatások igénybevételére szólít fel.

Műsoridő: a műsorban – valamely meghatározott időszak folyamán – közzétett műsorszámok együttes időtartama.

Országos terjesztésű lap: az a napilap, amelynek eladott napi példányszáma legalább tíz megyében eléri az ezer-ezer példányt, vagy Budapesten eléri a negyvenezer példányt, továbbá az a hetilap, amelynek eladott heti példányszáma legalább tíz megyében eléri az ötszáz-ötszáz példányt, vagy Budapesten eléri a harmincezer példányt.

Tudatosan nem észlelhető reklám: olyan reklám, amelynek közzétételekor – az időtartam rövidege vagy más ok következtében – a műsorszám nézőjére, hallgatójára a lélektani értelemben tudatos észleléshez szükséges ingerküszöbnél kisebb erősségű hanghatás, fényhatás keltette inger hat.

Reklám: olyan nyilvános tájékoztatásként ellenérték vagy ellenszolgáltatás fejében közzétett műsorszám, műsoridő, amely megnevezett vagy ábrázolt áru- termék, szolgáltatás, ingatlan, jog és kötelezettség – értékesítését, vagy más módon ellenérték fejében történő igénybevételét vagy a reklámozó által kívánt más hatás elérését segítheti elő.

Támogatás: valamely – reklámnak nem minősülő – műsorszám elkészítéséhez nyilvános közzétételéhez a műsorszolgáltatónak nyújtott pénzbeli vagy más gazdasági természetű hozzájárulás annak érdekében, hogy a támogató vagy általa meghatározott harmadik személy nevét, védjegyét, megkülönböztető jelzését, a róla alkotott képet népszerűsítse.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Dr. Murányi László: APKK Etikai kódexének története, előadásának jegyzete
 Rókay György – Buzinszky Csaba – Murányi Gábor.: A magyar sajtó története
- Bernáth László: Bevezetés a műfajismeretbe Dialóg Campusz Kiadó–MÚOSZ 2008
- Trócsányi Sára: A kommunikáció jogi alapjai Osiris Kiadó 2004
- Béres István–Hornyai Özséb: Társadalmi kommunikáció Osiris Kiadó 2001
- William L. Rivers Média–etika Bagolyvár kiadó 1993
- Koltay András: A sajtó szabadsága Pázmány Péter Katolikus Egyetem 2010
- Antal Zsolt – Gászó Tibor (szerk.): *Magyar médiahelyzet* (Budapest, Századvég, 2005)
- Gálik Mihály – Polyák Gábor: *Médiaszabályozás*. Budapest, Kjk–Kerszöv, 2005

AJÁNLOTT IRODALOM

- Arisztotelész: Nikomakhoszi etika. I–II., V. VIII. IX, Európa Kiadó Bp. 1987.
- Szent Ágoston: A boldog életről., A szabad akaratról. Bp. Európa Kiadó 1997.
- Benjamin Constant: A régiek és a modernek szabadsága. Bp. Atlantisz. 1997.
- André Comte-Sponville: Kis könyv a nagy kérdésről (A szeretet). Bp. Osiris 2001.
- Méltare, Arasdan: Az erény nyomában, Osiris, Bp., 1999. (Ésszeltek)

A(z) 1555-06 modul 007-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 321 01 0010 54 01	Rádióműsor-vezető, konferanszié
54 321 01 0010 54 02	Televízióműsor-vezető, konferanszié
54 321 01 0010 54 03	Újságíró I.
54 321 01 0100 52 01	Fotóriporter
54 321 01 0100 52 02	Lapkiadói újságíró-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 03	Rádióműsor-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 04	Televízióműsor-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 05	Újságíró II.

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

23 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató